

Till Utbildningsdepartementet

ABFs yttrande över: Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:42)

Inledning

Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) har med stort intresse tagit del av utredningen. Behovet av en samlad utredning har länge varit stort, och slutresultatet ger en övergripande bild av folkbildningens aktuella situation samt stakar ut framtida vägval för folkbildningspolitiken och folkbildningen.

Att utredningen sammanfaller med de största nedskärningarna inom folkbildningen någonsin är ett olyckligt sammanträffande, vilket fördunklar och försvårar förståelsen av både utredningens slutsatser och den övergripande visionen för en stark och oberoende folkbildning.

Utöver att instämma i Studieförbundens gemensamma remissyttrande över SOU2024:42 Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid SOU 2024:42 vill ABF göra tillägg enligt nedanstående:

Folkbildningen är civilsamhällets infrastruktur

Civilsamhället har en egen roll separerad från det offentliga och marknaden. När fria föreningar kan fånga upp medborgarnas behov och ambitioner stärks det demokratiska samhället. Folkbildningens oberoende är avgörande. Studieförbundens rätt och ansvar att i föreningsdemokratiska former ha mandat att besluta om verksamhetens innehåll måste skyddas från ökad statlig styrning och kontroll.

Det demokratiska samhället har en djupare och bredare grund än enbart politiska församlingar, myndigheter och marknadskrafter. Lokal och regional utveckling sker ofta genom föreningslivet, och samspelet mellan offentlig sektor och civilt samhälle är centralt för en god samhällsutveckling. Folkbildningen är en kritisk infrastruktur i denna typ av demokratisk förankring.

ABF vill därför understryka att föreningslivet är en kraft och viktig del av samhället som drivs av frivilliga krafter i ideella organisationer för att skapa förändring. Stora organisationer, mindre föreningar, folkrörelser, nätverk, löst organiserade grupper och stiftelser, som agerar gemensamt utanför offentlig och privat sektor, behövs alla i ett demokratiskt samhälle. Folkbildningen utgör ett finmaskigt nät av infrastruktur med 15000 föreningar, nationellt,

regionalt och lokalt. Vid stora samhällshändelser, är det i dessa nätverk som samhällets solidaritet och motståndskraft står att finna. Föreningslivet finns på plats som en konstant både före, under och efter en samhällsomvälvning – på medborgarnas villkor.

Den infrastruktur folkbildningen utgör ökar samhällets uthållighet och motståndskraft i händelse av kris. I en allt otryggare omvärld kan betydelsen av denna för Sverige närmast unika infrastruktur inte överskattas.

Folkbildningens bidrag till samhällsnyttan

Folkbildningen fyller en viktig funktion i vår samtid. Vi lever i en tid präglad av växande utbildningsklyftor, ökande polarisering – som förstärks genom sociala medier – samt bristande integration och den högsta arbetslösheten på tio år.

Med dessa utmaningar kan folkbildningen och civilsamhället fylla en viktig roll i att skapa mötesplatser, möjlighet till bildning och kulturutövande. Inte minst i en tid där många kommuner tvingas till nedskärningar i fritidsverksamheter, kulturskolor med mera.

Dessutom kan de stora utmaningarna i vår samtid som utgörs av krig i vårt närområde, klimatförändringar och terrorhot, inte mötas enbart av stat, regioner och kommuner.

En stark beredskap behöver ett starkt civilsamhälle. I det arbetet har folkbildningen en strategisk betydelse både för att öka kunskapen och för att ta initiativ och ge ett aktivt stöd till verksamheter och insatser.

Om civilsamhället förlorar sin självständighet gentemot staten, förloras en viktig kraft för vår beredskap vid kris eller krig.

För att klara att fylla dessa angelägna uppgifter i vår samtid behövs utökade resurser. ABF både kan och vill göra mer – vi är redo.

Folkbildningen ska hålla samman samhället

Ytterligare ett delmål föreslås av ABF under 12.3.3

ABF vill understryka folkbildningens viktiga roll som ett sammanhållande kitt i samhället.

Folkbildningens aktörer bedriver verksamheter som överbryggar sociala, geografiska, demografiska, kunskapsmässiga och utbildningsrelaterade klyftor.

I linje med vad som uttrycks i Proposition (2013/14:172) Allas kunskap, allas bildning 2013/14:172:

”Folkbildningen kan traditionellt sägas ha tre funktioner; som folkrörelse som tillkommit i nära anslutning till olika medlemsorganisationer för att utveckla och sprida kunskap, som vuxenutbildare och som kulturbärare.

Folkbildningen uppfattas också som ett sätt att motverka utanförskap bland de grupper som inte deltar i formella utbildningar och därigenom som ett sätt att försöka utjämna utbildningsklyftor i samhället”

Och i Förordning (2015:18) om statsbidrag till Folkbildningen:

”Syftet med statens stöd till folkbildningen är att bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället”

därför föreslår ABF ett femte delmål som vägledning för folkbildningsarbetet:

- Att folkbildningens verksamhet bidrar till minskade klyftor i samhället.

För ABF,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Helén Pettersson'.

Helén Pettersson

Förbundsordförande

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Annica Dahl'.

Annica Dahl

Förbundssekreterare